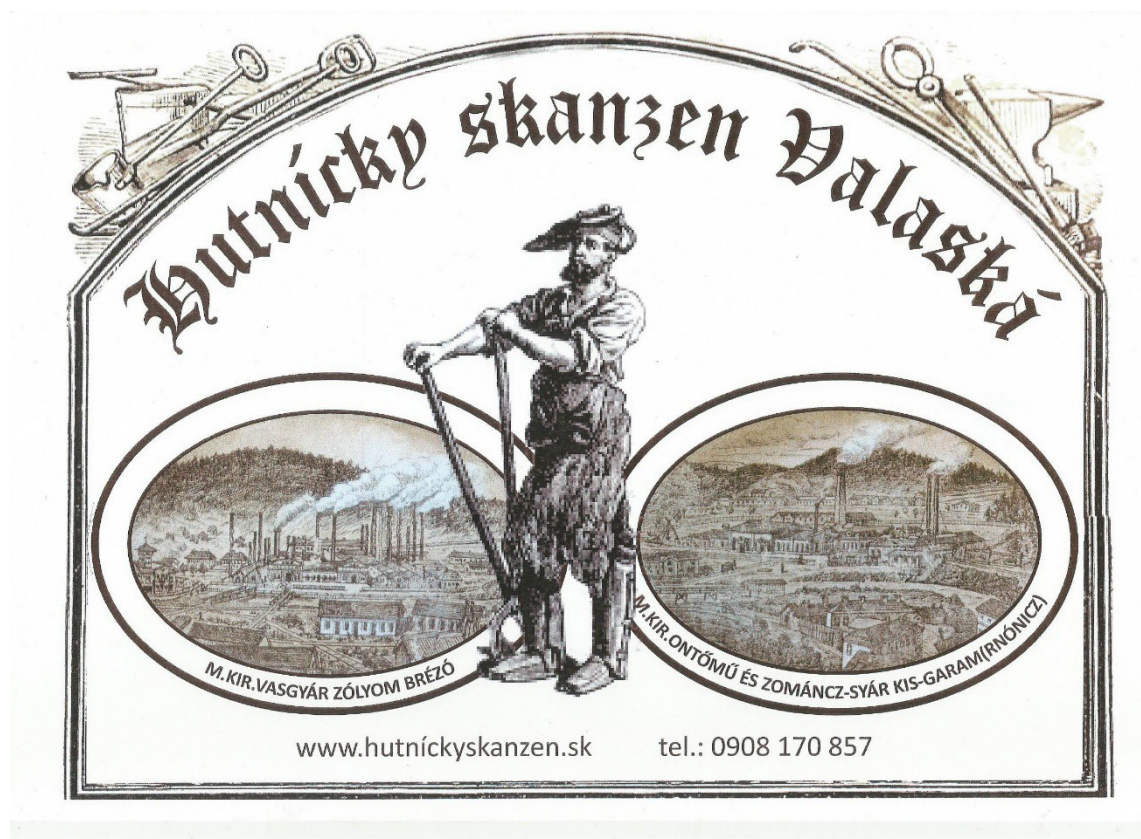

„Hutnícky skanzen na Skalke vo Valaskej“

Z

**kalendárium
Hroneckého železiarskeho komplexu
a
Štátnych železiarní Podbrezová**

Prvé vydanie

Mestá a osady ktoré sa stali súčasťou Hronekého železiarskeho komplexu

Nie všetky bane, huty a hámre boli v rovnakej väzbe na Hroneckú hutu so svojimi skujňovacími a vykúvacími hámrami, ktoré dala postaviť komora od základov ako nové (Hronec-Hruškovo, Chvatimeh 1,2, Piesok, Bystrá 1,2, Michalová, Jasenie 1,2, Sv. Jakub a Podbrezová, a po II. Sv. vojne ako štátne železiarne Podbrezová aj Mostáreň Brezno a Závadka nad Hronom. Ostatné prevádzky boli v súkromných rukách alebo v majetku eráru, nie však pod správou Hroneckej železiarne. Tam ich komora zaradila neskôr. Výnimkou je len osada Staré Hory, odkiaľ Hronec dovážal kvalitnú železnú rudu. Inak bane aj huta patrili mediarskemu podniku v správe komory. História ale hovorí o najstaršej lokalite baníctva a hutníctva, preto Staré Hory stoja na vrchole rodostromu železiarskeho priemyslu preživšieho v Hronci a Podbrezovej do 21. storočia.

1006, 1187 Staré Hory 1546

1357 Hronec 1580

1338 Tisovec 1611

1340 Ľubietová 1556

1496 Ponická Huta 1770

1340 Moštenica 1503, 1796

1350 Sirk 1730

1535 Jarabá 1730

1358 Vajsková 1791

1358 Lopej 1790

1255 Banská Bystrica-Hušták, Kostiviarska 1723, 1783

1390 Sv. Jakub 1870

1424 Jasenie 1800

Michalová 1788

Chvatimeh 1, 2 1784, 1798

1906 Piesok 1789

1563, 1789 Bystrá 1, 2 1800

1892 Podbrezová 1840

1265 Brezno 1951

1611 Závadka 1953

Prvé ročenie - rok založenie osady, názov osady/mesta, druhé ročenie - rok začlenenia do Hroneckého železiarskeho komplexu alebo Štátnych železiární. Farebné rozlíšenie umožňuje ľahšie vyhľadávanie konkrétnej železiarskej osady

Kelti

- 8000 pr. Kr. vývoj metalurgie v dobe bronzovej v Anatólii, Egypte, Grécku
2300 pr. Kr. stopy po ťažbe medenej rudy v Španej Doline, Piesky a Ponická Huta
2000 pr. Kr. začiatok doby železnej
1000 pr. Kr. výstavba prvých hradísk v údolí Hrona lužickou kultúrou
Hradiská Moštenica, Malachovský, Priečhod, Baláže, Podkonice
600 pr. Kr. v stred. EU častejšie nálezy po ťažbe a spracovaní železných rúd
500 pr. Kr. príchod Keltov od juhozápadu do strednej Európy
400 pr. Kr. nález železiarskej dielne s taviacou pecou vo Zvolene
300 pr. Kr. kelti osídľujú údolie Hrona a vzniká púchovská kultúra

Samo 623 – 658

- 623 francúzskemu kupcovi sa pripisuje Slovanická národnosť iné pramene hovoria že Bol Kelt. Stal sa prvým panovníkom na území Slovenska po dobu 35 rokov.

Gejza 970 – 997

- 970 – 997 knieža Gejza usadil v okolí Starých Hôr baníkov z Českého kráľovstva
1006 vo vrchu Haliar (Staré Hory) nález bohatej rudy (meď, stiebro, limonit)

Štefan I. 997 – 1038

1997

syn Gejzu, zakladateľ mnohoetnického uhorského kráľovstva

Kráľ Belo III. 1172 – 1196

1187
v okolí

kráľ Belo III. Usadil časť vojska vracajúceho sa z tretej krížovej výpravy
Ľubietovej, Seliec a Starých Hôr.

Ondrej II. 1205 – 1235

1209

Ondrej II. Usadil utečencov z Tirolska v okolí Banskej Bystrice.

1255

prvá písomná správa o existencii hradu Lupča

1284

založená osada Poniky

1300

v baniach Starohorsko-špaňodolinských sa uplatňuje Kutnohorské banské

právo

1334

zmienka o osade Tisovec

1340

prvá zmienka o Ľubietovej

1340

založená osada na podkonickom území Gazy Mosthenicze (Moštenica)

1350

založenie baníckej osady Sirk pod vrchom Železník

1357

prvá zmienka o osade Hronec

1379

privilegiá mesta Ľubietová (Libeten)

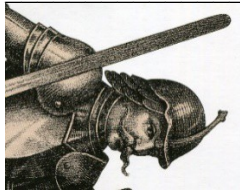
1384

v Moštenici postavená čierna huta na spracovanie medenej rudy

Žigmund 1385 – 1437

- 1397** **sídlo komorgrófa v Ľubietovej**
1405 kráľ Žigmund prikázal obnoviť ťažbu v opustených baniach
Novým prospektorom v okolí Banskej Bystrice a Ľubietovej bez
obmedzovania oprávnených ťažiarov a majiteľov banského práva
- 1404** **Poniky mestečkom**
1405 **kráľ Žigmund daroval desiatok osady Hronicz breznianskej fare**
1408 Banskobystrická meď „sohler kopper“, získala svoju značku
1424 **osada Hronec pričlenená pod Ľupčianske panstvo ako Kisgáram**
1424 **Poniky patria pod Ľupčianske hradné panstvo**
1438 **železiareň v Tisovci je príslušenstvom hradného panstva Hajnačka**
1443 oblasť Starohorsko-špaňodolinská sa v stredoveku nazývala Strieborné vrchy

Ján Huňady 1446 – 1453

- 1452 kráľ Ladislav ho menoval dedičným županom Bystrickej župy v Sedmohradsku

Matej Korvín 1458 – 1490

- 1464** **ťažba rúd v okolí Poník**
1470 **Ľubietová je členom zväzku banských miest**
1474 Ján Thurzo začal vo svojej šmelcovni pri Krakove scedzovaním oddeľovať od
Starohorskej medi striebro, tak ako to robili oveľa skôr Benátčania
1475 Ján Thurzo skupuje od ťažiarov bane v Španej Doline, Piesky a Starých Horách
1480 banskobystrický ťažiari postavili v Starých Horách šmelcovaciu hutu

Plán siedmich členských banských miest. Celkom vpravo podčiarknutá Ľubietová, Banská Bystrica, Kremnica, Banská Štiavnica, Banská Belá,

Vladislav II. 1490 – 1516

- 1490** osada Hronicz sa uvádza už len ako majer Ľupčianskeho panstva
- 1492** v Ponikách zriadená farnosť
- 1494** podpísaná zmluva medzi Jánom Thurzom a Jakubom Fuggerom o zriadení Obchodnej spoločnosti - Ungarischer Handel, neskôr premenovanú na Banskobystrický mediarsky obchod „Neuschler Kupferhandel“.
- 1496** Turzovsko-Fuggerovská spoločnosť dostala od panovníka povolenie na stavbu Hutí v B. Bystrici, Starých Horách, Balážoch, Tajove, Španej Doline, Harmanci
- Jelenci, Liptovských Revúcach, a Moštenici
- 1496** v Moštenici postavená sciedzacia pec na oddeľovanie striebra od medi
- 1496** v Ponikej Huti zriadená bratská pokladnica
- 1496** postavili šmelcovaciu hutu v osade Jelenec (zanikla v r. 1546)
- 1500** Thurzovsko-Fuggerovská spoločnosť dobudovala rozsiahly mediarsky podnik
- 1503** Moštenica – komorská osada s hutou na úpravu medenej rudy
- 1513** Lazar Rosetti nakreslil najstaršiu mapu Uhorska
- 1515** Karol V. zakázal Turzovsko-Fuggerovskej spoločnosti vývoz medi do Benátok

Ludovít II. 1516 – 1526

- 1521 Ludovít II. Povolil Thurzovcom rúbanie dreva pre medený podnik
1525 začiatok banského povstania (500 ozbrojených baníkov)
1526 baníci obsadili B. Bystricu no palatín Štefan Verbóczy povstanie potlačil
1535 písomná zmienka o banskej činnosti pod Malým Gápikom (Jarabá)

Maximilián 1564 – 1578

- 1546 prenajaté bane v okolí Starých Hôr sa vrátili pôvodným súkr. Ťažiarom
1560 stavba záchytných hrablí na rieke Čierny Hron v Hronci
1565 Maximilián II. Vydal lesný poriadok (Constitutio Maximiliána)
1563 v Moštenici postavili pri medenej hute aj železnú
1564 prenesenie taviacich pecí do novej hute v B.B. V Starých Horách zostali len dve
1565 správa o starom hámri v Tisovci
1565 najstaršia správa o starom hámri povyše Lopeja sa pripisuje rovnako Hroncu ako správa „od Brezna nadol k hámru„.
1569 najstaršia mapa bane v Jarabej. Ťažilo sa tu zlato, striebro a železná ruda
1570 písomne doložená ťažba železnej rudy vo vrchu Železník
1573 Maximilián II. Vydal banský poriadok, jeho slovenský preklad vydali v r. 1703
1573 B. B. Mediarsky podnik sa stal jediným vlastníkom Starohorských baní
1575 pre nerentabilitu sú medené bane v Starých Horách zatvorené

Rudolf 1576 - 1608

- 1580 hámor a bane v Hronci v majetku vdovy Zimerpejlovej prevzal štát**
1583 ukončená činnosť Trojičnej šachty Haliar v Starých Horách

- 1584 huta Hronicz v správe eráru
- 1604 huta v Hronci prosperuje
- 1605 neúspešné obliehanie hradu Lupča bočkajovskými povstalcami

Matej II. 1608 - 1619

- 1621 začiatok razenia dedič. Štôlne Ferdinand v Podkanovej do r. 1957 trvala 336 r.
- 1632 návrh komory prestavať v Hronci dúchačky na výrobu surového železa
- 1662 založená farnosť vo Valaskej spoločne aj s hámrom Hronicz
- 1666 Hronec vyrába 37 druhov výrobkov zo železa a 500 ton stupových papúč /ročne
- 1670 hrad Lupča je po prezradení sprisahania je skonfiškovaný
- 1677 huta v Hronci vyrabovaná povstalcami
- 1685 huta v Hronci s jednou slovenskou pecou s výrobou 1 500 v. c. /ročne
- 1692 v Ľubietovskej železnej huti postavili prvú vysokú pec v Uhorsku
- 1703 vojská F. Rákocziho II. Vyrabovali hutu v Starých Horách
- 1703 hrad Lupča vyrabovaný kurucmi až do r. 1708 do obsadenia kráľ. vojskom
- 1709 huta v Hronci spustošená vojskom Rákoczim II.
- 1710 Huta Hronicz sa nachádza uprostred osady v žalostnom stave
- 1710 v prevádzke obilný mlyn v Starých Horách
- 1712 mesto B. Bystrica odpredala železný hámor v Tisovci komore
- 1718 hámor v Huštáku povyš B. Bystrice postavený Ponickým ťažiarstvom
- 1723 hámor v Huštáku prešiel do správy Hroneckého železiarskeho komplexu
- 1730 Jarabské bane s taviacou pecou a hámrom odkúpila komora
- 1732 založený zájazdny hostinec na polhore (na polceste Brezno – Tisovec)

Cisárovná Mária Terézia 1740 – 1780

- 1740 zapálená prvá vysoká pec pri potoku Osrblianka neďaleko hute Hronicz
- 1743 zapálená druhá vysoká pec poniže osady Hronicz aj s vykúvacím hámrom
- 1743 prvá pec postavená v Hronci pre poruchu výmurovky zrušená
- 1748 spojenie štôlne Ferdinand so štôľňou v Španej Doline
- 1750 založili Uhliarske bratstvo v Starohorskej doline
- 1751 v Hronci zriadené riaditeľstvo hutí Hronec a Tisovec
- 1754 v Tisovci zapálená prvá vysoká pec

- 1756 **Hronecká železiareň Prispievala na cestu zo Sirku do Revúcej**
 1756 **v tomto roku je zaznamenaná hlbinná banská činnosť v okolí Hronca**
 1760 prvá zmienka o drevorubačskej osade Sihla
 1762 v Sihle postavila komora sklárne na výrobu laboratórneho skla
 1763 **v zlatej knihe baníckej sa uvádzajú dve dúchačky a vys. Pec v Hronci**
 1763 komornogrófstvo zamestnáva v baniach, hutách a mincovni 11 409 duší, z toho 100 v Hronci a 23 v Tisovci
 1766 **osada Ponická Huta založená pri železiarskej huti**
 1768 od tohto roku sa v Starých Horách, Moštenici a Hronci 2x ročne schádzala Kráľovská banská komora a súdila priestupky osadníkov
 1769 Mária Terézia vydala Lesný poriadok v r. 1770 aj v slovenskom preklade
 1769 **rozšírená železiareň v Tisovci**
 1772 **zameranie Tisovskej huty**
 1772 v Starých Horách postavená nová medená huta a v r.1820 postavili vysokú pec
 1776 **zriadená jednotriedna škola v Hronci**
 1777 v Starých Horách na dolnom konci postavená komorská vodná píla
 1779 **ťažba medenej rudy v Ľubietovej končí pre vyčerpanie ložísk**

Jozef II. 1780 – 1790

- 1780 **C. K. sklená huta v Sihle**
 1782 vysoká pec v Hronci prestavaná na štajerskú
 1783 postavený hámor v Kostiviarskej powyše B. Bystrice Ľubietovským ťažiarstvom
 1783 **vysoká pec v Tisovci prestavaná na štajerskú**
 1784 v Tisovci zriadená bratská pokladnica
 1784 postavený prvý vykúvací hámor vo Chvatimechu
 1784 postavený prvý (skujňovací) hámor poniže Hronca vo Chvatimechu
 1785 vysoká pec v Hronci prestavaná na liatinu vysoká len 6 m s okrúhlou podstavovou a otvorenou hrud'ou
 1785 zriadenie poštovej stanice v Starých Horách
 1785 podrobný plán dúchačky v Hronci od F. A. Marchera
 1785 stavba kychtového výťahu
 1787 ukončené prvé (Tereziánske) vojenské mapovanie začaté v r. 1764
 1787 počas sčítania ľudu osada Bystrá ešte neexistovala
 1787 **Brezno osídľuje oravskými poddanými osadu Polhora**
 1788 **komorská osada Michalová s vysokou pecou poniže Polhory**
 1788 v Bystrej postavený železný hámor s osadou uhliarov a kováčov
 1788 **v Tisovci stavba kychtového výťahu a vys. Pec s kruhovou podstavou**
 1788 **R. k. kostol v Hronci drevený a zriadená farnosť**
 1789 v Bystrej komora povolila postaviť mlyn na Ľupčianskych pozemkoch

- 1789 postavená pec č.2 na mieste cánového hámra poniže Hronca
- 1789 komora dala postaviť v Bystrej druhý, horný hámor
- 1789 komora povolila v Bystrej postaviť obilný mlyn
- 1789 začiatok výstavby hámra v Piesku
- 1790 Piesocký hámor už v prevádzke**
- 1790 Ľubietovské ťažiarstvo postavilo v lokalite Vajsková železný hámor**
- 1790 Ľubietovskú hutu spolu s vajskovským hámrom odkúpil erár
- 1790 postavený erárny hámor na Vajskovskom potoku v Lopeji
- 1790 založená huta banskobystrickými ťažiarmi v Troch Vodách
- 1795 výstavba vykúvacieho hámra na ťahanie železa powyše Hronca**
- 1796 uprostred osady Moštenica postavený železný hámor
- 1796 z Hronca prenesená výroba obutia stúp aj s dúchačkami do Moštenice

František 1792 – 1835

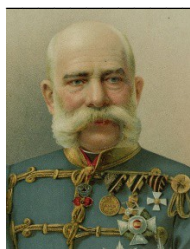
- 1792 Ľubietovský hámor v Kostiviarskej predaný Ponickéj ťažiarskej spoločnosti
- 1792 v Hronci zriadená jednotriedna škola
- 1792 Hroneckému komplexu patrili štôlne Klementína, Horné Písmo, Dolné Písmo a šachty Trojičná a František v bani pri osade Sirk
- 1793 otvorené železné bane v Červenej jame pre hutu Tri Vody
- 1796 v moštenici pracovali pri hámri aj skujňovacie vyhne
- 1797 prestavená vysoká pec č.1 poniže Hronca
- 1798 začala výstavba druhého (cánového) hámra nazývaného Nový Chvatimech
- 1799 v Tisovci zvýšenie výkonu z 21 na 39 až 62 v. c. / deň, ešte staré mechy**
- 1799 osadu v Bystrej tvorilo okrem erárnych objektov 15 zrubových domov
- 1799 – 1800 postavený hámor v Jasení na kovanie hotových výrobkov z kujného železa
- 1802 v Sihlej rozšírili výrobu tak zv. flaškového skla
- 1804 v Richtárovej začali hlbiť vetráciu šachtu Thereza hlbokú 93,5 m
- 1804 Starohorský drevorubači odišli pracovať do Vajskovej
- 1804 v Moštenici pracovali aj dve odlievacie pece
- 1804 po zapálení vysokej pece č.2. v Hronci, hutu v jarabej zrušili**
- 1808 oba hámre v osade Bystrá vyrobili 708 ton kujného železa
- 1809 výroba v Bystrej poklesla na 573 Ton / ročne
- 1811 Nový Chvatimech oceľový a skujňovací hámor prestavali na cánový
- 1813 hámor powyše Hronca prestavaný na ťaháreň drôtu (drotáreň)
- 1815 v Hronci postavená valcovňa plechov, prvá v Uhorsku
- 1815 j. Dekrét začal zalesňovať lesy medzi Starými Horami a Tureckou**
- 1815 Starohorská huta spotrebovala 92 300 m uhlia a 520 siah rošt. dreva ročne
- 1815 je prestavaný hámor v Gemerskej Pile poniže Tisovca
- 1818 osada Bystrá sa nazýva K. k. Eisenhandlung zu Bistra
- 1821 komorský lekár v Tisovci**
- 1821 ťaháreň drôtu powyše Hronca prestavaná na valcovňu tyčového železa

- 1824 v osade Bystrá pribudla brusiareň
- 1823 požiarom zničená sklárska huta v Sihlej
- 1829 v Moštenici pristavaný horný aj dolný hámor
- 1833 v Novom Chvatimechu pristavili dve frišovacie pece a jeden buchar
- 1833 Kráľovská privilegovaná sklená fabrika v Sihlej opäť v činnosti

František V. 1835 - 1848

- 1836 Bystrá má registrovaných 196 obyvateľov
- 1837 v Štiavnických Baniach prvá strojná výroba oceľových lán na svete
- 1837 zavedenie ohrevu vetra na peci č. 1 v Calderskom ohrievači vyr. v Hronci
- 1839 v Hronci zavedenie Comté vyhni s ohrevom vetra
- 1839 z celkovej rozlohy lesov Starohorskej doliny zostalo len 1% vhodné na rúbanie
- 1839 plánovaná výstavba pudlovne pod Brezovou Horou v katastri osady Lopej
- 1839 v Novom Chvatimechu postavili prvú pudlovacu pec v Uhrách a Comté vyhne
- 1839 komisia určila budúcu polohu novej pudlovne - filiálky Hroneckého komplexu
- 1840 vyhne v Moštenici prestavané na Comté pece
- 1840 začiatok výstavby veľkej pudlovne a valcovne pod Brezovou Horou
- 1840 v Hronci ohrev vetra zavedený aj na peci č.2
- 1841 v starohorskej medenej huti postavili druhú vysokú pec
- 1843 v Sihlej po požiaroch rozšírenie výroby o tabuľové (okenné) sklo
- 1845 R. k. kostol postavila komora v Hámri-Tisovec v meste stál evanjelický
- 1848 revolúcia v Rakúsko – uhorskej monarchii

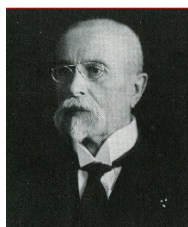
František Jozef 1848 – 1916

- 1848 piesocký hámor prestavaný na valcovňu a pudlovňu
- 1850 medené bane v Ľubietovej zatvorené
- 1850 v Hronci sídli komorský lekár pre obvod hutí a hámrov
- 1850 v Jakube na potoku Bystrica komora stavia valcovňu prenesenú z Hronca
- 1851 v piesockej valcovni vyrobili 112 ton výrobkov
- 1853 spustenie ľavého krídla pudlovne Pod Brezovou Horou
- 1854 Pod Brezovou Horou začala výroba železničných koľajníc
- 1855 pudlovňa stavebne dokončená
- 1855 v Tisovci nová pilierová pec aj s odlievacou halou a kychtovým výťahom
- 1856 v Tisovci postavené šachtové pražiacie pece

- 1856 hámor v Jasení prestavaný na 3 comté vyhne a 4 kladivá na vodný pohon
- 1857 – 1862 výstavba novej parostrojnej hute a komorhofu prefekta železiarní v Hronci
- 1858 ukončené druhé (Františkovo) vojenské mapovanie
- 1858 v Novom Chvatimechu sú v prevádzke dve pudlovacie pece
- 1858 vrcholí výroba koľajníc a nasledujúci rok ich výroba pre znižujúci odbyt klesá
- 1859 v Piesku postavili pudlovacu pec na drevoplyn
- 1859 v hámri Vajsková postavili jednu pudlovacu a jednu zváracu pec
- 1859 v Moštenici postavená pudlovacia pec
- 1860 v Piesku postavili nový hámor, 2 pudlovacie a 2 zváracie pece
- 1860 zavedený náhradný program výroby profilovej ocele v univerzálnej valcovni
- 1860 pravdepodobné zrušenie valcovne powyše Hronca v Hruškove
- 1860 v Jasení postavili dve pudlovacie a dve zváracie pece
- 1861 predhradie hradu Lupča vyhorelo
- 1862 parný pohon dúchadiel pre nové pece škótskeho typu (Hronec, Tisovevec).
- 1863 pre nedostatok vody Nová maša stála**
- 1864 dve nové stĺpové pece škótskeho typu zapálené
- 1864 v Piesku postavili kombinovanú pec na drevoplyn
- 1867 dolný hámor v Bystrej vyhorel
- 1868 liatinový ohrievač vetra a kychtový kužel. uzáver od Kerpelyho**
- 1868 v Moštenici dve pudlovacie pece a 6 vyhní Comté
- 1869 - 1873 v Tisovci postavená pec č.2 škótskeho typu s parným dúchadlom
- 1870 piesocká valcoveň je špecializovaná na výrobu banských koľajníc a klincov
- 1870 v hámri Vajsková pribudla Comté vyhňa a valcovacia trať
- 1870 v Moštenici dvojité pudlovacia pec a zváracia pec s dvomi pármí kladív
- 1870 v Moštenici v prevádzke len jeden hámor s pudlovacími pecami
- 1870 – 1885 Nový Chvatimech prestavaný na valcovňu jemných plechov
- 1872 pudlovacie pece v Podbrezovej prechádzajú na drevoplyn
- 1872 Podbrezová získava telegraf
- 1873 v Tisovci prestavba pece na väčší objem**
- 1873 hámor Starý Chvatimech odstavený a prestavaný na 5 fabrických bytov
- 1873 železiareň v Moštenici odstavená**
- 1873 vysoká pec v Ponickéj Hute odstavená**
- 1873 hrad Lupča po požiari opravený a prestavaný na štátny sirotinec
- 1874 hámor v Huštáku zrušený
- 1874 hámor v Kostiviarskej zrušený**
- 1874 v Tisovci post. lapač kychtových plynov, ohrievač vetra a valcové dúchadlá
- 1875 postavená železnica Jasenské – Tisovec**
- 1875 v Podbrezovej dokončené aj pravé krídlo pudlovne s výrobou kotlových plechov
- 1876 strata mestských privilégii Ľubietovej**
- 1877 v Hronci skúšky s bessemerovaním**
- 1878 v Hronci postavená malá bessemerova huť
- 1878 železiareň v Moštenici zrušená**
- 1879 Starohorská huta ukončila svoju výrobu. Zbúrali ju v r. 1912
- 1879 v Podbrezovej postavená prvá SM regeneračná taviaca pec
- 1879 postavená fabrická úzkorozchodná železnička Hronec – Podbrezová
- 1879 zrušenie bessemerovej oceliarne v Hronci a jej prensenie do Diosgióru
- 1881 začiatok prestavby štátnych železiarní v Podbrezovej

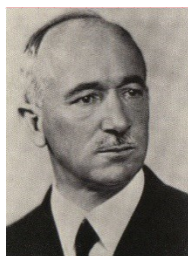
- 1881 valcovňa v Jakube odstavená
- 1881 stredný hámor v Jasení prestavaný na skláreň neskôr na pílu
- 1881 horný hámor v Bystrej odstavený
- 1881 v Tisovci ohrievače vetra Whittwel 3 ks s ohrevom 450 – 500 o C.
- 1882 v Tisovci montáž Parryho zvonu pre uzáver kychty ?**
- 1882 vysoké pece v Hronci odstavené**
- 1883 vysoké pece v Hronci zbúrané**
- 1883 Trojičná šachta v Haliari ukončila ťažobnú činnosť
- 1883 v Podbrezovej zavedená výroba bezšvíkových oceľových rúr Mannesmann
- 1884 dokončená železničná trať B. Bystrica – Podbrezová
- 1885 dokončená prestavba železiarni v Podbrezovej a začiatok výroby rúr
- 1885 z Hronca do Podbrezovej je prenesený závodný úrad
- 1886 Brezová (Podbrezová) je premenovaná na Zoliombrezó
- 1886 pre nerentabilitu hámor Vajsková zrušili
- 1888 zatvorenie starohorských a špaňodolinských baní pre nerentabilitu
- 1896 produkcia Ľubietovskej vysokej pece 5 600 T ročne**
- 1867 postavená zlievareň s kapacitou 1 680 T liatiny ročne
- 1867 dolný hámor v Bystrej vyhorel
- 1879 Starohorská huta ukončila svoju výrobu. Zbúrali ju v r. 1912
- 1881 pravdepodobne odstavenie horného hámra v Bystrej
- 1888 zatvorenie starohorských a špaňodolinských baní pre nerentabilitu
- 1898 výstavba lanovky Železník – Tisovec dokončenej v r. 1902**
- 1890 bane v Jarabej opustené**
- 1890 zapálená druhá SM taviaca pec v Podbrezovej
- 1892 osada Zoliombrezó má vlastný kostol a elektrické osvetlenie domov
- 1893 v Bystrej žilo 224 osadníkov
- 1894 závod Chvatimeh vyrobil 1491 ton jemných plechov najmä pre lisovňu Hronec
- 1895 v Podbrezovej začali vyrábať nedostatkovú kremíkovú oceľ
- 1895 dokončená ozubnicová ťeleznica Podbrezová – Brezno – Tisovec
- 1897 zapálená tretia SM taviaca pec v Podbrezovej
- 1897 v sklárskej osade Sihla lesné riaditeľstvo zriadilo sklad potravín (konzum)
- 1897 novým nájomcom sklenej hute v Sihle sa stal Jozef Rimeg do r. 1907
- 1898 v Ľubietovej výroba len 1 583 T sur. železa a 669 T liatiny ročne**
- 1899 začala razba šachty Dionýz z úrovne Peter Písmo na úroveň František**
- Jozef**
- 1899 v štátnych baniach Železník zriadená bratská pokladnica**
- 1900 pred štôľňou František Jozef postavili pražiacu pec**
- 1900 začala výstavba vodného privádzača pre HC Piesok v Bystrej
- 1902 v Tisovci postavená nová lejárňa , v železiarni pracuje 100 robotníkov**
- 1902 v Lopeji postavená vodná elektráreň pre oceliaren a valcovňu v Podbrezovej
- 1902 lanovka zo Sirku do Tisovca v dĺžke 15 km spustená do prevádzky**
- 1902 hronecká smaltovňa predaná firme Bartolomus Plzeň za 0,7 mil. korún**
- 1902 – 1904 výstavba Henriho závodu v Piesku
- 1903 v prevádzke len pec č.2**
- 1903 v Tisovci postavené ďalšie 3 ohrievače vetra typu Whittwel a dva parné stroje
- 1903 – 1910 výstavba piesockej hydrocentrály
- 1905 v bani Železník pri osade Sirk sa začali používať elektrické vrtačky**
- 1907 po požiari Chvatimechu prestavba na Karlov závod s turbínovým**
- pohonom**
- 1909 Vajskovú od eráru odkúpil Démuth a postavil závod na výrobu antimónu

- 1909 vysoká pec v Ľubietovej zrušená
 1910 postavením SM oceliarne č. 2 definitívne končí v Podbrezovej výroba kujného železa a začína výroba ocele. Pudlovacie pece sú zbúrané
 1914 v Sirku zavedené pneumatické vrtačky s kompresorovými stanicami
 1917 v štátnych baniach Železník zavedená elektrická doprava vozíkov
 1917 v Piesku spustená do prevádzky kyslíkareň

Tomáš Garrigue Masaryk 1918 – 1935

- 1918 v štátnych baniach Železník pracovalo 146 robotníkov
 1918 v štátnych baniach vyťažili 30 tisíc ton rudy
 1919 bane v Železníku sa stávajú súčasťou úč. spol. Železiarne Podbrezová
 1919 Podbrezovú prevzal pod svoju správu štát spolu s Tisovcom, železné bane Rožňava, Štítnik a Železník, neskôr aj smaltovňu v Hronci
 1920 v Podbrezovej zapálili jednu SM taviacu pec zo siedmich
 1920 hronecká smaltovňa odkúpená od fi. Bartolomus za 1,7 mil. korún
 1920 v Tisovci pec č. 1 (pilierová) zrušená
 1921 v Československu uzákonené závodné výbory
 1922 závodný výbor zložený z robotníkov založený aj v Podbrezovej
 1922 počas krízy je podaný návrh na zatvorenie štátnych železiarní Podbrezová
 1924 – 1928 zo 7 SM pecí v Podbrezovej pracujú len 4 pece
 1925 je zrušená stará tupožvarovacia rúroven, na jej mieste stavajú novú profilovú valcovňu (Nová jemná).
 1925 Podbrezovské železiarne robia prieskum hnedého uhlia v katastri Podkoníc
 1930 v Piesku zavedená výroba kovového nábytku pre nemocnice a kasárne
 1932 v Tisovci prestavba a zväčšenie vysokej pece pre odstávku až do r. 1935
 1933 v Piesku odstavená stará univerzálna valcoveň

Edvard Beneš 1935 – 1948

- 1935 vo Chvatimechu definitívne končí výroba jemných plechov
 1936 v Piesku postavený solivar a obrábacia dielňa pre Zbrojovku Brno
 1938 Štátne železiarne začlenené pod Brneskú zbrojovku do r. 1940

Jozef Tiso 1939 - 1945

- 1941** železiarne kúpil koncern Herman Góring werke Berlín za 70. mil. korún
1941 v železiarniach Podbrezová pracuje spolu 3 725 robotníkov a 419 úradníkov
1941 v Hronci zrušená výroba smaltovaného riadu a sporokrbov
1942 v Hronci sa odlievajú súčiastky pre zbrojný priemysel Nemecka
1942 v Tisovci prestavba pece na objem 242 m²
1943 v Podbrezovej postavená 3T elektrická oblúková pec na odlievanie oceľoliatiny
1943 v Podbrezovej v činnosti tri 35 tonové a dve 25 tonové SM taviace pece
1943 štátne bane Železník zamestnávali 240 robotníkov
1944 výroba upravená pre potreby SNP
1945 obnova závodu po oslobodení stála 31 mil. Kčs
1945 v Tisovci poškodený parný stroj až do r. 1947
1945 na štátne bane a Rimamuránskej spoločnosti dosadená národná správa
1946 vzniká národný podnik Železorudné bane Rožňava
1946 náklady na opravu železiarní po vojne stúpili na 75 mil. Kčs
1946 štátne železiarne premenované na Národný podnik Stredoslovenské železiarne
1947 náklady na obnovu stúpili na 95 mil. Kčs
1947 v Tisovci je zapálená vysoká pec po rekonštrukcii
1947 postavené žeriavové šrotové pole v Podbrezovej
1949 Stredoslovenské železiarne premenované na Švermove železiarne
1950 na zámku Slovenská Ľupča zriadená učňovská škola ŠŽ Podbrezová
1951 prestavba oceliarne č. 2. a 40 tonovej SM taviacej pece č.1.

Klement Gottwald 1948 – 1953

- 1948 postavená nová generátorová stanica v Podbrezovej

1952 v Železníku začala modernizácia bane
 1953 zruš. lanovky Sirk – Likier, Sirk – Tisovec, postavená nová Sirk –
 Lubeník
 1953 fabrika v Piesku sa osamostatňuje a výroba sa orientuje na strojársku výrobu
 1954 v Podbrezovej je zapálená 40. tonová SM pec č.5.

Antonín Zápotocký 1953 – 1957

1954 prestavba pece na tenkostennú s objemom 325 m³
 1955 v Sirku postavili nové pražiacie pece a staré zbúrali
 1955 v bani Železník pracovalo 1 274 zamestnancov
 1955 podniková úzkorozchodná trať dosiahla 36 km. Do Hronca je zrušená

Antonín Novotný 1957 – 1968

1958 zapálená 40 tonová SM pec č.2.
 1958 začiatok výroby zvaraných rúr veľkých priemerov
 1959 zrušená SM pec č.4. aj odlievacie pole
 1960 dokončená elektrická oblúková pec A
 1967 výstavba metalurgického závodu v Hronci ako súčasť koncernu SP
 1961 dokončená elektrická oblúková pec B
 1962 Strojárne Piesok špecializovaná na výrobu tvárniacich strojov
 1962 Hronec premenovaný na Metalurgický závod a včlenený do SP
 1963 postavený sklad vykurovacích olejov
 1964 samostatný závod Železník bol pričlenený k bani Nižná Slaná
 1965 vybudované šrotové pole v Štiavničke
 1965 po zapálení vys. pece v Košiciach vysoká pec v Tisovci zrušená.
 1965 ťažba rudy v Železníku zastavená
 1966 Strojárne Piesok člen trustu VHJ a vzniká Koncern TST Strojárne Piesok
 1967 postavená stripovacia hala v Podbrezovej
 1967 zapálená SM pec č.3. systém März – Vítkovice
 1967 modernizácia rúrovne – valcovne bezšvíkových rúr
 1968 zapálená SM pec č.2. systém März – Vítkovice

Ludvík Svoboda 1968 – 1975

1968	začiatok výstavby Nového závodu ŠŽ Podbrezová za 2, 684 mil. Kčs
1969	výstavba novej remízy lokomotív na mieste bývalej hate.
1970	spustená linka oblukárne
1971	zavedenie zemného plynu, zrušené hnedouhoľné generátory
1972	spustenie VT 1 na výrobu ťahaných rúr s priemerom 4 – 30 mm
1972	Strojáreň Piesok prechádza čiastočnou rekonštrukciou
1974	začiatok výroby novej valcovne rúr s pretlačovacou stolicou
1974	jesenná povodeň na rieke Hron. Hladina stúpla až o 4 m.

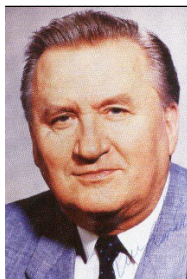
Gustáv Husák 1975 – 1989

1976	začiatok prestavby Metalurgického závodu v Hronci
1977	začiatok výstavby VT 2 Nový závod
1978	zrušená trať malý Mannesmann v starej rúrovni
1978	zrušená plechotrať s Lauthovým triom
1979	dokončenie výstavby Nového závodu – spustenie pretlačovne a VT 2
1980	Búranie valcovne plechov a výstavba nového kontiliatia
1982	spustenie nového kontiliatia (ZPO)
1983	ukončená prestavba Metalurgického závodu v Hronci
1984	ukončená parná trakcia na podnikovej železnici
1984	úzkorozchodná podniková železnička zrušená
1986	začali prípravy na výstavbu novej elektrooceliarne
1986	začiatok výstavby novej elektrooceliarne

Václav Havel 1989 – 1992

- 1989 železiarne podbrezová Národný podnik sa stávajú štátnym podnikom
- 1990 po privatizácii zaniká N. P. Strojárne Piesok a výroba upadá**
- 1990 dokončené stredné odborné učilište v Lopeji
- 1990 zrušená Nová jemná valcoveň rebierkovej, betonárskej ocele
- 1990 dokončenie výstavby novej elektrooceliarne v Podbrezovej**
- 1990 búranie starej rúrovne a Novej jemnej
- 1990 búranie starej elektrooceliarne po 32 rokoch prevádzky
- 1991 federálna vláda schválila kupónovú privatizáciu na odpredaj štátneho majetku. Išlo o transformáciu štát. podnikov na akciové spoločnosti (opak znárodnenia). Hodnota fabriek bola prevedená na tisícbodové kupóny, kupónovú knižku dostal každý plnoletý občan ČSSR v hodnote 1000 bodov.
- 1991 zlieváreň Hronec š. p. (po privatizácii Štátny podnik)**
- 1992 privatizačným procesom sa stávajú Švermove železiarne Podbrezová akc. spol.
- 1992 začala montáž elektrickej oblúkovej pece talianskej výroby
- 1992 v Podbrezovej po 113 rokoch ukončená výroba ocele v SM peciach

Michal Kováč 1993 – 1998

- 1993 začiatok prevádzky 80 tonovej elektrickej oblúkovej pece
- 1993 rozpad ČSSR a vznik Slovenskej republiky**
- 1993 založenie medzinárodnej obchodnej spoločnosti PIPEX**
- 1993 starú kyslíkareň nahradila nová prevádzka výroby kyslíka a dusíka
- 1994 odkúpenie akcií od invest. fondov. Nové predstavenstvo prevzalo vedenie fabriky. Nastáva revitalizácia spoločnosti a nový model riadenia**
- 1994 v Podbrezovej vyvalcovaná za tepla prvá bezšvíková štvorcová rúra
- 1995 od prechodu na trhové hospodárstvo dosiahla Podbrezová konečne zisk;
- 1996 ŽP sa stala 50% vlastníkom Ťažírny trub Svinov býval. Koncernu**
- Vítkovice**
- 1998

Rudolf Schuster 1999 – 2004

- 1999 zrušená úzkorozchodná podniková trať po zrušení SM oceliarne.
1999 Podbrezová sa stala významným výrobcom bezšvíkových rúr v Európe
1999 strojáreň Piesok upadá a prechádza do konkurzu
1999 v Tažírnach trub Svinov počas krízy je výroba zastavená
1999 do nístēja el. oblúk. Pece inštalovaný DPP systém premiešavania tekutej
Ocele inertným plynom
1999 archeo. výskum Hrádok pri Hornej Lehote z obdobia 6. až 5. st. pr. Kr.
2003 začiatok opráv hradu Lupča v majetku ŽP, strecha a Gizelin dom

Ivan Gašparovič 2004 – 2014

- 2005 obnova hospodárskeho krídla hradu Lupča
2007 obnova horného hradu-východ s kaplnkou a delovou baštou
2008 ZHL Plus a. s. v Hronci
2009 odliata replika zvona z r. 1657 v cérskej spoločnosti ZĐAS a. s.

Andrej Kiska 2014 – 2018

- 2015 zahájená výstavba Hutníckeho skanzenu Valaská

Andrea Čaputová 2019 – 2023

2020 stavebne dokončená 1. etapa Hutníckeho skanzenu
2020 pre korona vírus skanzen nebol re verejnost' prístupný
2022 dokončenie 2. etapy a otvorenie Hutníckeho skanzenu do prevádzky